

Barth practisch toch neerkomen op het: Soli homini gloria!

Oudehorne.

G. C. BERKOUWER.

- ¹⁾ Die Kirche und die Kultur, Zw. d. Z. 1926, pag. 375.
²⁾ Vgl. K. Schilder, Tusschen Ja en Neen. (In de crisis).
³⁾ Dogmatiek II — 622 v.v.
⁴⁾ Deze uitdrukking is van A. de Quervain en werd gebezigd naar aanleiding van zijn referaat over „Die Ehre Gottes bei Luther und Calvin“ te Leeuwarden. Vgl. zijn a.w. 77.
⁵⁾ Deze kritiek is m.i. onjuist. De bedoeling van de onderscheiding was niet; de prima causa en secunda causa op één lijn te stellen als 2 causae. Integendeel, het onderscheid is kwalitatief, absoluut. Voor deze kwesties zie men het belangrijke boek van Schumann, Der Gottesgedanke und der Zerfall der Moderne 1929. Hier wordt in verband met Barth besproken de verhouding van Schepper — en prima causa zijn. Beide worden van elkaar losgemaakt. Dezelfde gedachte ook bij de andere dialectische theologen, b.v. Brunner, „Die Mystik und das Wort“ o.a. pag. 380 v.v. met als gevolg: „Darin steht zur Schöpfung auch die Idee einer creatio continua im Widerspruch“. Vgl. ook Gogarten: Ich glaube an den dreieinigen Gott, Cap. 3 en tevens aanduidingen van het Goddelijk wezen als „Onbekende“ (Barth), Unbedingte, Ungegebene, Nichtgegenständliche. Dat deze vragen op elk onderdeel der theologie direct ingrijpen, blijkt b.v. duidelijk als Barth de aanrechting beschrijft als de min of meer zichtbaar wordende vrijheid Gods ook en juist tegenover de zijnen en als het eind der menselijke, religieuze mogelijkheden. Wie de onderscheiding causa prima — secunda als juist erkent, moet deze opvatting verwerpen. (Zur Lehre vom Heiligen Geist, pag. 79).
⁶⁾ Ik behoeft slechts te noemen P. Brunner, K. Schilder, Hartjema (A. A. v. Ruler).
⁷⁾ M. v. Rhijn (A. J. Th. Jonker 151) spreekt van Barth's „volkomen scheeve interpretatie van de theologie der Reformatoren in zijn eerste geschriften“.
⁸⁾ O.E.V. 1928. De Hartog contra Barth. Gnosis of Pistis.
⁹⁾ Zoo de Quervain inzake de verkiezing als verklaring-principe, a.w. 80.
¹⁰⁾ Zur Lehre enz. 42.
¹¹⁾ Cremer, P. R. E. 2 s. v. Heiligung.

UIT DE SCHRIFT

De zegen blijft.

(Hemelvaart).

En Hij leidde hen buiten tot aan Bethanië, en zijn handen opheffende, zegende Hij hen. En het geschiedde, als Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde, en werd opgenomen in den hemel. Lucas 24: 50 en 51.

Met deze sobere woorden eindigt het Evangelie van Lucas.

En toch ligt er over deze eenvoudige mededeeling een glans van stille majesteit. Het is alsof de evangelisten er van doordrongen zijn, dat menschenwoorden de wondere grootheid van het feit niet kunnen uitdrukken. Marcus zegt het nog korter: De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in den hemel en is gezeten aan de rechterhand Gods.

Zoo wordt alle aandacht, ook op den Olijfberg, op Jezus alleen gericht.

Er blijft niets anders over dan de absoluteitheid van het feit, dat geloof eischt: Deze Jezus is opgenomen in den hemel.

Tegenspraak wordt niet geduld; vragen worden niet beantwoord.

Wie twijfelt, komt niet tot aanbidding. Alleen wie gelooft, ziet de zegenende handen van Jezus over zich uitgebreid.

Hij kan aanbeddend neerknielen op den Hemelvaartsberg en met groote blijdschap weerkeren naar zijn Jerusalem.

Jezus begint met zijn discipelen uit te leiden, tot aan Bethanië.

Terwijl hij dus op weg is naar zijn troonsverhoging, blijft hij nog de Herder der schapen. Hij wist dat zijn ure gekomen was. Hij zag van ver de kroon en den troon blinken. Maar hij heeft zijn discipelen, die nu zijn apostelen, zijn uitgezonden worden, lief tot het einde. Daarom vergadert hij ze. Ze hebben zijn diepe vernedering aanschouwd, nu mogen ze getuigen zijn van zijn gloriegang. Eerst is de Herder geslagen en werden de schapen verstrooid; nu verzamelt hij ze, nadat hij uit de dooden opgestaan is, tot een onlosmakelijke eenheid. Nu is het weer één kudde onder één herder. Bij zijn opstanding mochten zij geen getuigen zijn; nu, bij zijn hemelvaart wel.

Voor de laatste maal staan de voetstappen van Jezus in de bloedstad Jerusalem, welke poort kort tevoren wijd geopend werd om hem met palmen en psalmen binnen te halen.

Nu daalt hij met de zijnen het pad in het Kedron-dal af, totdat de weg klimt tegen de helling van den Olijfberg. Nog vóór Bethanië, op den eersten bergtop, houden ze halt. 400 schreden beneden hen ligt Gethsemaneh; toen hij dien hof betrad, werd de smartenbeker hem op de hand gezet, en de wijn was beroerd en vol mengeling; nu zal hij bij de kelk des heils den naam des Heeren aanroepen.

Nu is de ure gekomen, waarop Jezus zijn jongeren zoo vaak had voorbereid, de ure der scheiding, die voor hen zoo nuttig zijn zou.

Had hij het niet duidelijk gezegd: Het is u nut dat ik wegga; zoo wanneer ik henen zal gegaan zijn en u plaats zal bereid hebben, zoo kom ik weder en zal u tot mij nemen, opdat ook gij zijn moogt waar ik ben.

Daarom geeft Jezus aan zijn afscheid zulk een vorm dat er duidelijk in uitkomt dat het geen scheiding beteekent.

Zie, daar heft hij zijn doorboorde handen statig-zegenend op. In dien zegen eindigt hij zijn werk op de aarde. Hij doet dit als Hoogepriester, die het offer gebracht heeft en nu den zegen legt op het volk. Over al zijn kinderen op de gevloekte aarde breidt hij zijn handen in zegen uit. Alle werk der zonde en des Satans eindigt in een vloek, maar nu Christus den dood heeft overwonnen, nu is er een zegen, die nimmermeer eindigt.

Na alles gezegd en alles gedaan te hebben, na zijn woorden betuigd en zijn wonderen betoond te hebben, kan de Middelaar zijn zegen geven, niet als een afscheidsgroet of een heilbede, maar als een ambtszegen, krachtens zijn eeuwig priester-schap.

Toen hij op aarde kwam, hebben de engelen het vredelied gezongen; nu hij heengaat is hij alleen, maar nu is het ook al volbracht, en geven de kruisdoorboorde handen het teeken van den zegen. Ook dit is openbaring van zijn liefde.

Zóó zegenend is uw Heiland heengegaan, opgevaren tot de heerlijkheid des Vaders. De zijnen blijven achter, op aarde, in den strijd, maar niet alleen, want hij, die opvoer, is door tijd noch eeuwigheid te scheiden van zijn gunstvolk.

Alleen is de zondaar, die dezen zegen van Jezus versmaadt, omdat hij zijn bloed niet ter verzoening over zijn onreine ziel heeft leeren inroepen, en nu overal op deze aard den verderfenden vloek vindt; die vloek kleeft hem aan en laat niet los, zelfs niet in den dood, vooral niet in den dood. Want vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen.

Maar als ons leven door genade aan dezen Christus is verbonden, als hij leeft in ons en wij in hem, dan blijft de zegen van zijn heengaan een bron die nooit uitdroogt.

Dan kunnen we nergens komen of blijven, of de zegenende handen van Jezus zijn boven ons uitgebreid. Ook al zien wij ze niet.

In dien zegen houdt hij het contact voor eeuwig vast.

Die zegen predikt dat God vóór ons is. Wie zal dan tégen ons zijn?

Zegenend werd Christus opgenomen in den hemel.

Gezegend blijven de zijnen op aarde achter. Maar niet voor altijd.

Die zegen van hun verhoogden Heer trekt hun hart naar boven.

Zij gaan ten hemel in en erven koninkrijken. F. C. M.

KERKELIJK LEVEN

De vorm.

Er is in onze kringen terecht vrees voor een te eenzijdige waardeering van den vorm.

Anderzijds beschuldigt men ons meermalen, dat wij tevreden zijn, indien de vorm der dingen maar goed is en dat wij weinig plegen te letten op den inhoud.

Helaas kan niet ontkend worden, dat onze kring niet ontkomt aan een gevaar, dat iederen kring bedreigt. Waarom zouden wij een uitzondering zijn? Het is nu eenmaal zoo, dat het een algemeen menschelijk verschijnsel is, dat men de neiging heeft, om meer te letten op den vorm dan op den inhoud. Daarom staat van te voren wel vast, dat natuurlijk ook in Gereformeerden kring deze vormen van afwijking van het rechte pad worden gevonden, want als wij Gereformeerden zijn, blijven wij menschen; en ook den Gereformeerden is niets menscheijks vreemd.

Maar toch willen wij wel met nadruk erop wijzen, dat juist in Gereformeerden kring het ernstig pogen gevonden wordt, om zich aan den funesten invloed van vormendienst te onttrekken. Indien ergens, dan is daar zeker wel de zeer ernstige poging, om op het wezen te letten en om af te dalen naar de diepte.

Toch vreezen wij, dat in onze kringen ten opzichte van de verhouding van vorm en inhoud niet altijd het juiste inzicht heerscht.

Immers, de vorm heeft ook het wezen in zich. De vorm is niet een toevallig en bijkomend iets, maar zal het goed zijn, dan moet in den vorm het wezen worden uitgedrukt en moet er een stage correspondentie zijn tusschen het wezen en den vorm der dingen.

Dus kunnen wij ten opzichte van geen enkel feit zeggen: „och, het is maar een vorm“, behalve dan misschien daar, waar het gaat over conventie, waar langzamerhand bepaalde gedragingen tot ledige vormen zijn afgesleten. Maar zoodra wij ons op het terrein van het godsdienstig en zedelijk leven begeven, zoodra wij in aanraking komen met het leven van de Kerk van Christus, hebben wij te doen met vormen, die in stage betrekking staan tot levensinhouden en die met het wezen in overeenstemming moeten zijn.

Daar wordt de vorm, wordt ook de simpele vorm, een stuk belijdenis.

Nu treft het ons meermalen, dat deze gedachte nog zoo weinig doordrongen is tot ons volk en dat zij nog zoo weinig alle doen beheerscht. Eenerzijds heeft de sleurgang nog zoo veel invloed en anderzijds zegt men nog maar al te gemakkelijk (dikwijls ook, omdat men zijn eigen oude sleur daarmede verdedigen wil), dat een vorm toch maar een dood ding is.

Dit nu moet wel funest werken op het leven en de levensopenbaring onzer Kerken. Dit klemt te meer, omdat anderzijds juist de Gereformeerde Kerk zoo met nadruk betoogt, dat in het leven van de Kerk van Christus ook de levensvorm ligt onder den eisch van Gods orde.

Met deze stelling hangt immers het ontstaan en het bestaan van onze Kerken na de reformatie van de vorige eeuw ten nauwste samen. Vandaar dan ook, dat er niet genoeg op gewezen kan worden, dat in den eeredienst, bij de catechese, bij het verrichten van kerkelijke handelingen, enz. de vorm een wezenlijk deel uitmaakt van de openbaring des levens.

Wordt dat meer verstaan, dan zullen wij ook in onze Kerken wat meer consciëntieus worden ten opzichte van allerlei vraagstellingen, die juist in onzen tijd nog al aan de orde zijn.

Bij wijze van voorbeeld mogen wij noemen de liturgie. Dr. Kuyper heeft in zijn Encyclopaedie dit vak een eigen plaats toegewezen in het wetenschappelijk organisme. Hij heeft ook het prachtwerk geschreven over „Onze Eeredienst“; op de Synode van 1920 werd aan deze dingen de aandacht geschonken en in 1923 op de Synode van Utrecht waren er prachtige rapporten. Maar wat helpt dat alles?

Wordt ons volk wel voldoende opgevoed in de richting van de doorgaande reformatie der Kerken, ook in dit opzicht?

Onderlingen-voorlezers, die overigens zeggen reformatie te voelen, kan men met het meeste genoegen nog uitspraken hooren doen als: „Vangen wij ons godsdienstig samenzijn aan met het zingen van...“ Reeds eerder wezen wij erop, dat dit „godsdienstig samenzijn“ het wezen van den eeredienst verloochent.

Zou men nu eens niet over deze dingen willen denken en willen begrijpen, dat ook in die terminologie een stuk belijdenis verloochend zit?

Zoo zouden er meer voorbeelden te noemen zijn. Ik denk ook aan de slordigheid, waaraan sommigen zich schuldig maken.

Hoe dikwijls hoort men niet in redevoeringen zeggen, dat er in den Bijbel staat: „Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet“, maar dit staat nergens in den Bijbel. De Bijbel heeft het veel dieper en positief.

Hoevelen bidden niet het Onze Vader altijd fout, wanneer zij in de doxologie aan het einde zeggen: „en de heerlijkheid tot in der eeuwigheid“. Dit beteekent wat anders, het „tot“ staat er niet.

Hoe dikwijls wordt in een preek of in een redevoering niet gezegd, dat er in den Bijbel staat, dat „degenen, die den weg hebben geweten en niet bewandeld, met dubbele slagen geslagen zullen worden“? Dit staat nergens in den Bijbel, in plaats van het „dubbele“ staat in den Bijbel „vele“.

En zoo zouden wij kunnen voortgaan.

Het is echter niet onze bedoeling, om een klachtenreeks op te stellen. Veeleer wenschen wij met den meesten nadruk erop te wijzen, dat wij God verheerlijken moeten ook in den vorm, waarin wij Hem dienen.

Maar dan brengt eerbied voor de Schrift toch ook mede, dat wij in het citeeren van den Bijbel correctheid betrachten.

En tovens brenge Gereformerd inzicht ons ertoe, dat wij blijf geven van de rechte bezinning in al onze handelingen, inzonderheid in die verrichtingen, welke rechtstreeks betrekking hebben op den dienst van onzen God.

J. W.

Dr B. A. Knoppers.

Onze medewerker, tot dusver Ds B. A. Knoppers, behaalde te Münster in Duitschland magna cum laude den titel van doctor philosophiae.

Wij wenschen hem daarmede van harte geluk, ook al hadden wij persoonlijk liever gezien, dat de nieuwe doctor dezen titel verworven had aan de eenige Gereformeerde Universiteit in Europa. Toch weerhoudt ons dit niet, dat wij onze blijdschap erover uitspreken, dat Dr Knoppers op zoo eclatante wijze getoond heeft, dat er ook bij onze predikanten, die zich op allerlei wijze midden in het leven plaatsen, nog tijd en studielust gevonden wordt om zich een wetenschappelijken titel te verwerven.

Wij verwachten Dr Knoppers nu ook eerlang weer als medewerker in ons blad. Hij kan ons veel te vertellen hebben.

J. W.

LITE

Hem

Men zal maanden g besproken IJsselsche Dr W. A. geschieden

Dit eers

gave van volgen wezen in verband aan ken" besta des mensch den zonde ping, het t tus gescho middelaars loovigen.

Naar dit boek achte boorte, bes op aarde, vaar, een als ik schu gedragen w en dankba Pinksterzar menten uit passingen (vernieuw Gods, Rec ambtsdrage vormt het dat ik in b

De geleg dit „boek“ bij de chri de fecstkl voor een c de Hemel heb ik da uit deze w te citeeren

Ik vond en, daarb zitten ter dan in dit nummer, v af te schrij Het eers

Elias was Als hem v Noch sond Door boss Maer also Sij sagen c En keerde T verdwae Want Chri

Noch soeel Of in een En meest in Sjins Vade

En die hem

Het twe spreekt de

Ten hemel Voor my it En ick leg En denck

Ick heb a T is imme O siele, v Want Jesu

Het der aanspraak

Ghy hebt Ghy laet t

Het pant

Het pant c Het pant

De plaets Het pant De volhey Weest vro

U in u os

Men be 17e eeuw